

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และความเชื่อด้านสุขภาพ กับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ของพนักงานเดลิเวอรี่ ในจังหวัดชลบุรี

The study of the relationship between personal factors and health beliefs and COVID-19 prevention behaviors among delivery employees in Chonburi province

เดชาธร กาญจนจุฑะ, กัญญาวิร์ อาทิตย์, อิสริยา ใจห้าว, กฤตภาส พรรณสกุล, วณาริ สุขะวัฒนสินธุ์,
ผศ.ดร.ทนต์ศักดิ์ ยิงรัตนสุข, พิจิตรา ปฏิพัตร
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
E-mail ผู้นิพนธ์ประสานงาน: yingrata@go.buu.ac.th

บทนำ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ของพนักงานเดลิเวอรี่ในจังหวัดชลบุรี พบว่า ระยะเวลาในการเป็นพนักงานเดลิเวอรี่(ปี) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานที่ยาวนาน เคยชินกับแนวทางปฏิบัติ ทำให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมในการป้องกันโรค COVID-19 เป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับ จกศบุญชู เกษม-พิพัฒน์พงษ์ และธานีทร์ สุธิประเสริฐ (2558) กล่าวว่า ระยะเวลาในการทำงานในโรงพยาบาลของบุคลากรในโรงพยาบาล ต้องทำงานใกล้ชิดผู้ป่วยและเชื้อโรค ทำให้มีพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในระดับที่ดี แต่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ชั่วโมงการทำงาน (ชั่วโมง/วัน) การได้รับวัคซีนป้องกันโรค COVID-19 และประวัติการป้องกันโรค COVID-19 ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาภรณ์ วงษ์ (2564) ที่กล่าวว่า อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของ อสม. เนื่องจากโรค COVID-19 เป็นโรคที่มีการแพร่ระบาดไปทั่วโลก ผู้คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและวิธีการป้องกันของโรค COVID-19 ได้อย่างทั่วถึง

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ของพนักงานเดลิเวอรี่ ในจังหวัดชลบุรี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ซึ่งไม่สอดคล้องกับ มาลี เกื้อนพกุล และคณะ (2564) ที่กล่าวว่าความรู้และความเชื่อด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรค COVID-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องจากเมื่อพนักงานเดลิเวอรี่มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค COVID-19 จึงมีแนวโน้มที่จะปรับพฤติกรรมตามการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรค แต่ถ้าการรับรู้ผลกระทบของการป้องกันโรคยังมีมาก ก็ไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Lisa Washburn (2020) เมื่อบุคคลประสบกับภัยคุกคามหรือความเสี่ยง บุคคลจะมีแนวโน้มที่จะปรับปรุงแก้ไขตามการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคในเรื่องนั้นๆ แต่ถ้าอุปสรรคในการแก้ไขยังมีมาก ก็สามารถทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไปได้เช่นกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และความเชื่อด้านสุขภาพ ของพนักงานเดลิเวอรี่ ในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ของพนักงานเดลิเวอรี่ ในจังหวัดชลบุรี
3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และความเชื่อด้านสุขภาพ กับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ของพนักงานเดลิเวอรี่ ในจังหวัดชลบุรี

วิธีการวิจัย

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Descriptive Study) ช่วงระยะเวลาที่ศึกษา คือ เดือนพฤศจิกายน-มีนาคม 2565

- **ประชากรที่ศึกษา** คือ ตัวแทนพนักงานเดลิเวอรี่บริษัท Grab Food LINEMAN และ Food Panda ในจังหวัดชลบุรี จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากร ได้ 183 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญและเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไข
- **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ประกอบด้วยแบบสอบถามออนไลน์ทาง Google Form จำนวน 35 ข้อ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 8 ข้อ
ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพ จำนวน 20 ข้อ
ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 จำนวน 7 ข้อ
- **คุณภาพของเครื่องมือวิจัย**

หาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถามในรายข้อมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.5 และนำไปใช้กับกลุ่มใกล้เคียงกับตัวอย่างคือพนักงานเดลิเวอรี่ของร้านอาหาร จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's reliability coefficient alpha) ของแบบสอบถามความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 เท่ากับ 0.78 และ0.57 ตามลำดับ

- **การเก็บรวบรวมข้อมูล**
 - 1.ศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อกำหนดขอบเขตในการศึกษาและกรอบแนวคิด
 - 2.สร้างแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaires) ทาง Google Form
 - 3.ส่งผ่านกลุ่มสังคมออนไลน์ของพนักงานเดลิเวอรี่ในจังหวัดชลบุรี
 - 4.เก็บรวบรวมข้อมูล
 - 5.นำข้อมูลมาสรุปและวิเคราะห์
- **การวิเคราะห์ข้อมูล** ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ซึ่งใช้สถิติ Chi-Square สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพและสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Correlation) สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการทดลอง

พฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19				
ตัวแปร	สูง		X ²	p-value
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)		
เพศ			0.567	0.452
ชาย	86 (76.8)	26 (23.2)		
หญิง	51 (71.8)	20 (28.2)		
สถานภาพ			0.025	0.873
โสด แยกกันอยู่ และหย่า	97 (75.2)	32 (24.8)		
สมรส และอยู่ด้วยกันแต่ยังไม่สมรส	40 (74.1)	14 (25.9)		
ระดับการศึกษา			0.044	0.833
ต่ำกว่าอนุบาล หรือ ป.ส.	47 (75.8)	15 (24.2)		
ตั้งแต่อนุบาล หรือ ป.ส. ขึ้นไป	90 (74.4)	31 (25.6)		
การได้รับวัคซีนป้องกันโรค COVID-19			0.694	0.405
เคยได้รับต่ำกว่า 3 เข็ม	84 (77.1)	25 (22.9)		
เคยได้รับตั้งแต่ 3 เข็มขึ้นไป	53 (71.6)	21 (28.4)		
ประวัติการเป็นโรค COVID-19			1.284	0.257
เคย	21 (84.0)	4 (16.0)		
ไม่เคย	116 (73.4)	42 (26.0)		

พฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19			
ตัวแปร	n	ค่า r	p-value
อายุ	183	-0.36	0.630
ชั่วโมงการทำงาน(ชั่วโมง/วัน)	183	0.87	0.239
ระยะเวลาในการเป็นพนักงานเดลิเวอรี่(ปี)	183	0.123	0.098*
ความเชื่อด้านสุขภาพ	183	0.052	0.487

หมายเหตุ *p<0.1

อภิปรายผลการทดลอง

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ของพนักงานเดลิเวอรี่ ในจังหวัดชลบุรี พบว่า ระยะเวลาในการเป็นพนักงานเดลิเวอรี่(ปี) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานที่ยาวนาน เคยชินกับแนวทางปฏิบัติ ทำให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมในการป้องกันโรค COVID-19 เป็นประจำซึ่งสอดคล้องกับ จกศบุญชู เกษมพิพัฒน์พงษ์ และธานีทร์ สุธิประเสริฐ (2558) กล่าวว่า ระยะเวลาในการทำงานในโรงพยาบาลของบุคลากรในโรงพยาบาล ต้องทำงานใกล้ชิดผู้ป่วยและเชื้อโรค ทำให้มีพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในระดับที่ดี แต่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ชั่วโมงการทำงาน(ชั่วโมง/วัน) การได้รับวัคซีนป้องกันโรค COVID-19 และประวัติการป้องกันโรค COVID-19 ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาภรณ์ วงษ์ (2564) ที่กล่าวว่า อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของ อสม. เนื่องจาก โรค COVID-19 เป็นโรคที่มีการแพร่ระบาดไปทั่วโลก ผู้คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและวิธีการป้องกันของโรค COVID-19 ได้อย่างทั่วถึง

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ของพนักงานเดลิเวอรี่ ในจังหวัดชลบุรี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ซึ่งไม่สอดคล้องกับ มาลี เกื้อนพกุล และคณะ (2564) ที่กล่าวว่าความรู้และความเชื่อด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรค COVID-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องจากเมื่อพนักงานเดลิเวอรี่มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค COVID-19 จึงมีแนวโน้มที่จะปรับพฤติกรรมตามการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรค แต่ถ้าการรับรู้ผลกระทบของการป้องกันโรคยังมีมาก ก็ไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Lisa Washburn (2020) เมื่อบุคคลประสบกับภัยคุกคามหรือความเสี่ยง บุคคลจะมีแนวโน้มที่จะปรับปรุงแก้ไขตามการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคในเรื่องนั้นๆ แต่ถ้าอุปสรรคในการแก้ไขยังมีมาก ก็สามารถทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไปได้เช่นกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับผล

การวิจัยที่ได้จะนำไปพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 และส่งเสริมความเชื่อด้านสุขภาพที่ดีให้กับพนักงานเดลิเวอรี่ของพนักงานเดลิเวอรี่เพื่อป้องกันการเกิดโรค และ ลดการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในวงกว้างต่อไป

ข้อเสนอแนะ

- ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยครั้งนี้
- จากการศึกษาพบว่า ระยะเวลาในการเป็นพนักงานเดลิเวอรี่(ปี)มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 จึงควรกำหนดแนวทางในการป้องกันโรค COVID-19 ให้กับพนักงานใหม่อย่างชัดเจน เช่น คู่มือเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 และแบบสอบถามก่อนการเริ่มงาน เป็นต้น และกำหนดมาตรการให้สวมหน้ากากอนามัย ใช้เจล-แอลกอฮอล์ ใช้ชุดตรวจ ATK และให้พนักงานเดลิเวอรี่ทุกคนปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคของกรมอนามัย เป็นต้น
- ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป
- 1. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลควรมีการขอขบเพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการตอบแบบสอบถามเนื่องจากงานเดลิเวอรี่เป็นการทำงานที่ต้องแข่งกับเวลาจึงควรมีค่าเสียเวลาให้พนักงานเดลิเวอรี่
- 2. ควรกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เพียงพอ
- 3. ควรขยายผลการศึกษาไปยังด้านอื่นๆที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 เช่น พฤติกรรมของเพื่อนร่วมงาน พฤติกรรมของคนในครอบครัว สภาพแวดล้อมในพื้นที่นั้นๆ เป็นต้น

